

Page 10 of 10

होते. दरम्यान, हिंगोली जिल्ह्याप्रशासनाच्या आपत्ती व्यवस्थापनकक्षाने दिलेल्या माहितीनुसार भूंकपायुळे हिंगोली जिल्ह्यातही कोणतीही जीवित अथवा वित्तावर झालेली नाही. जिल्हा प्रशासन परिस्थितीवर लक्ष ठेवून आहे. उमरखेड शहर व तालुक्यात देखील भूंकपायुळे कोणतीही जीवितहानी किंवा मोठ्या नुकसानीचीच माहिती तत्काळ समोर आलेली नाही. मात्र, जवळच्या हिंगोल जिल्ह्यात झालेल्या या भूंकपायच्या धक्क्यात उमरखेडकरांचेही लक्ष वेधले गेले.

२०१० पासून आशियाई क्रिडा स्पर्धेंत पुरुष क्रिकेटचा समावेश करण्यांत आला आहे. भारताने मागील स्पर्धेंपासून या क्रिडा प्रकारांत सहभाग नोंदवला आणि पदार्पणाचाच ऋतुराज गायकवाडच्या नेतृत्वाखाली सुवर्णपदक पटकावले. त्यानंतर आता श्रेयस अय्यरच्या नेतृत्वाखालील टीम इंडियाने सुवर्णपदकाचा यशस्वी बचाव करत इतिहास रचला. टीम इंडियाच्या या खास कामगिरीनंतर भारताच्या खात्यांत यंदाच्या स्पर्धेंतली १९ सुवर्णपदकांची नोंद झाली आहे. याआधी हरमनप्रीत कौरच्या नेतृत्वाखालील भारताच्या रनरागिणींनीही महिला क्रिकेटमध्ये सुवर्ण कामगिरी करून दाखवली होती.

मनुष्य हा जन्मतःच स्वतंत्र आहे. आणि त्याला आपल्या समस्या मांडण्याचा आणि त्यावर आवाज उठवण्याचा पूर्ण अधिकार आहे. असे जरी असते तरी त्याला एक चाकोरी बद्ध करण्यासाठी संविधानाची आवश्यकता असते . आणि हीच गरज लक्षात घेऊन भारत देशाने नोव्हेंबर १९४९ ला राज्यघटनेचा स्वीकार केलेला आहे. उद्देश हा की देशाची राज्यव्यवस्था सुरूचापणे आणि एका विशिष्ट चाकोरी मध्ये चालवी. जेणे करून समानता व सर्वाना न्याय मिळेल. ज्ञानेंद्रियोत्तर काळात स्थापित झालेल्या सरकारने संविधानानुसार देशाला प्रगतीच्या वाटेवर घेऊन जाण्याचा परिपूर्ण प्रयत्न केला. सर्व देशांभांधाना एकतेच्याने संघटित ठेवण्याचा प्रयत्न सुद्धा केला. भारत देशाने विविध पक्षांचे वेळोवेळी आलेल्या सरकारच्या माध्यमातून आपल्या देशाला प्रगतीच्या वाटेवर घेऊन जाण्याचा प्रयत्न केला आणि अशी करत आहेत. परंतु त्याची दिशा आणि दशा मंदावली आहे. राजकारण हे जातीवर आधारित झालेले आहे. संते जयप्यासाठी प्रत्येक राजकीय पक्षाने जाती आधारित राजकारण केलेलं आहे जाती जाती, धर्मा धर्मा मध्ये दरी निर्माण झालेली दिसत आहे आणि याचा परिणाम समाजाध्ये मनभेद निर्माण झाला असे दिसते. लोकांमध्ये वैचारिक मतभेद असेल तर याभाधून राष्ट्रविकासचा मार्ग काढता येईल परंतु माणसा-माणसा मधील मनभेद राष्ट्राला अधोगतीकडे घेऊन जाण्यास कारणीभूत ठरू शकते. जातीय राजकारणास कोणत्याच राजकीय पक्षाला वावग नाही. मग ती कोंय्रेस पार्टी असो की भाजप पार्टी असो.आणि बाकी छोटेमोठे पक्ष हेच करत आहे. अशप्रकारच्या राजकारणाने 'सर्व धर्म समभाव' या संकल्पनेला तडा गेलेला आहे. समानता तर दूर, न्याय सुद्धा मिळणे कठीण होत आहे. जातिभेद, धर्मभेद यामुळे लोकांशी ही प्रशासन व्यवस्था आपल्या देशाने स्वीकारलेली आहे. तिला तडा गेलेला दिसतो आहे. आणि ह्या सर्वचा परिणाम म्हणजे देशात लोकतंत्र आहे की टोकातंत्र आहे यातील फरक करणे कठीण झाले आहे. समगतीच आणि तडफडीच हे राजकारण जाऊन तोडफोडीच आणि द्वेषाचं राजकारण सुरू

एवदएवदणाय असंतोष!

झालेलं आहे. परंतु यामुळे आणि यामध्ये सामान्य नागरिक, कामकरी, शेतकरी, विद्यार्थी भरडल्या जात आहे. प्रत्येक जण हक्कासाठी, न्यायासाठी, समानतेसाठी आवाज उठवत आहे. गेल्या काही वर्षांमध्ये याचे प्रमाण वाढलेले आहे. अलीकडच्या वर्षात देशात असंतोष वाढत आहे. आणि राजकीय उलाढाली अश्याच सुरू राहिल्या तर त्यामध्ये वाढ सुध्दा होऊ शकते. याची कारणमीमांसा होणे गरजेचे आहे. पाणी कुठं मुरतयं की, देशवासियांच्या मनात असंतोषी खादखत आहे? काही वर्षांपूर्वी देशाचा शेतकरी सार्वजनिक हक्कासाठी व मागण्या मान्य करून घेण्यासाठी दिल्ली, हरियाणा व पंजाब राज्याच्या सीमेवर ठिय्या देऊन बसले होते. सतत १३ ते १४ महिने त्यांचा संघर्ष चालू होता. या त्यांच्या हक्काच्या लढाईमध्ये ७५० ते २०० शेतकऱ्यांना आपल्या प्राणसं मुकावे लागले. त्यांना न्याय मिळाला का ? त्यानंतर हरियाणा कुस्तीपटू ह्यांनी न्यायासाठी आंदोलन केले ठिय्या दिला. त्यांना न्याय मिळाला का ? सरकारच्याच घिसाडघाईमुळे महाराष्ट्रात "मराठा आरक्षण आंदोलन" बळकट होऊन एका विशिष्ट अंतरेने आवाज उठवतात. आणि सरकार आंदोलनांना फक्त आश्वासने देऊन गप्प करण्याचा प्रयत्न करतात. परत, पुन्हा ' येरे माझ्या मागल्या.' गेल्या एक दोन वर्षात अनेक समस्यांना घेऊन आंदोलक रस्त्यांवर येत आहेत. उदा. शेतकरी आंदोलन, कर्मचारी आंदोलन, विद्यार्थी आंदोलन त्यांच्या विविध प्रकारच्या मागण्यांना घेऊन रस्त्यांवर ठिय्या देतात. गेल्या जून- जुलै महिन्यात अचानकच विद्यार्थ्यांचं नवीन आंदोलन सुरू झालं. विद्यार्थीप्रती सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांनी केलेले बेजाबादर वक्तव्य (Cockroaches) यामुळे असंतोषाला खतपाणी मिळाले आणि त्यातून एक भवकम नवीन आंदोलन उडयास आले. गंमत जमत म्हणून Cockroach Janata Party उदयास आली.

वारंवार NEET UG परीक्षेचा पेपर फुटी आणि यावरून संपूर्ण देशामध्ये विद्यार्थ्यांनी रणकंदन केले. दिल्ली येथील जंतर मंतर मैदानावर जवळजवळ महिनाभर देशभरातील विद्यार्थ्यांनी ठिठ्या दिला. आंदोलनाला काही समाजकंटकांनी हिंसक वळण देण्याचा प्रयत्न सुद्धा केला. परंतु GEN Z ने शांतेत आंदोलनाला पुढे नेले आणि अक्षरशा सरकारचा नमत् द्याव भारला. सरते शेवटी सरकारला नमत् घ्यात राजाजी. देशाचे शिक्षण मंत्री धर्मेंद्र प्रधान यांना लागूनाले देण्यास भाग पाडलं. आपण विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयांमध्ये

पुरुषोत्तम
काळबांडे
नागपूर
संवाद:-
9403341432

संप करताना किंवा फर्निचर तोडताना ऐकतो. एका विद्यापीठात काही अडचणी निर्माण होतात आणि नंतर इतर विद्यापीठांमध्ये बातमी पसरते. त्याला हिंसक वळण लागू शकते. परिणामी, सरकारसाठी हे व्यवस्थापित करणे आढानात्मक बनते. विद्यार्थ्यांचे शिक्षण प्रभावित होते आणि विद्यापीठ राजकारणाचे केंद्र बनते. विद्यार्थ्यांमध्ये विरोध करण्याची वृत्ती विकसित होते. यामुळे संपूर्ण राष्ट्राला त्रास होऊ शकतो. विद्यार्थ्यांचा असंतोष फक्त भारतापुरता मर्यादित नाही. जगातील अनेक देशांमध्ये विद्यार्थी आंदोलने झालेली आहेत आणि सरकारे सुध्दा उलथून टाकली आहेत उदा. आपला शेजारी देश नेपाळ. म्हणूनच सामान्यपणे असे मानले जाते की आपण शोधू शकण्यापेक्षा काही गंभीर कारण असावे. काहीनी सुचवले आहे की शिक्षण जीवनातील बदलत्या परिस्थितीशी जुळत नाही. शिक्षणानुसार नोकऱ्या उपलब्ध नाही. शिक्षणाच्या झालेल्या

प्रसारानुसार संबंधित नोकऱ्या निर्माण होत नाहीत. शिक्षणाचा बाजार झाला परंतु त्यातुलनेने सरकार रोजगार निर्माण करत नाही. या व्यतिरिक्त अशी अनेक क्षेत्रे आहेत त्यामध्ये रोजगारीची संधी उपलब्ध नाही. ही खऱ्या अर्थाने सरकारची जबाबदारी आहे. शिक्षण क्षेत्रातील विविध शाखांमधून यशस्वी होऊन निघणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या प्रमाणात नोकऱ्या व रोजगार उपलब्ध होत नाही. खऱ्या अर्थाने 'हाताला काम' देण्यास सरकार पूर्णपणे अपयशी ठरत आलेले आहे आणि होत आहे. देशात निर्माण होत असलेल्या असंतोषाचे एकमेव कारण जर कोणते असेल तर ते नवीन पिढी व लोकांच्या हाताला काम नवनेने, असे मला वाटते. तसेच विद्यार्थ्यांमध्ये धुमसत असलेल्या असंतोषाची अनेक कारणे असू शकतात. जसे, आणखी एक मानसशास्त्रीय कारण म्हणजे तरुण लोक लोकशाहीवादी झालेले आहेत पण शिक्षण अजूनही अधिनायकवादी (स्वास्थानिकांच्या पथ्यावर घडणारा) आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना विद्यापीठांमध्ये प्रचलित अधिनायकवाद आवडत नाही. शिवाय, विद्यार्थ्यांना स्वतःच्या समस्याही असतात ज्या शिक्षक आणि प्राध्यापक पूर्णपणे दुर्लक्षित करतात. उदा. IIA मुंबई येथील विद्यार्थ्यांनी फाशी घेऊन आत्महत्या केली, कारण अजूनपर्यंत स्पष्ट नाही. विद्यापीठे आता राजकारणाचे मैदान बनली आहेत. विद्यापीठांमध्ये सुद्धा जाती भेद हा प्रकार अधूनमधून आपल्याला दिसून येतो. त्याच कारणास्तव महाविद्यालयांमधून व विद्यापीठांमधून वरील घटना घडतांना दिसतात. उपकुलपतीची नियुक्ती विशिष्ट राजकीय पक्षांना फायदा द्यावा म्हणून केली जाते. परीक्षा पारदर्शक होत नाही. परिणामां पुरनपरीक्षा. वावंराव होण्या परीक्षांमुळे विद्यार्थी आर्थिक तसेच मानसिकदृष्ट्या खचलेला दिसतो. त्याचाच उद्देक आंदोलने व असंतोष. तसंच, विद्यार्थी परिषदांच्या

निवडणुकांनी महाविद्यालय आणि विद्यापीठांमध्ये राजकारण आणलं आहे. परिणामी, निरागस विद्यार्थी सहसा राजकारण्यांनी शोषले जातात. फक्त काही मर्यादित विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षण घेण्यास परवानगी देऊन विद्यार्थ्यांचा असंतोष मिटवता येणार नाही. तसेच, हा एक नकारात्मक दृष्टिकोन आहे. विद्यापीठांना राजकारण्यांचे खेळाचे मैदान होऊ

द्यायच नाही. अर्थातच आज
शाळा, महाविद्यालये
राजकारण्यांचे खेळाचे
मैदानच झालेले
आहे. जर हे

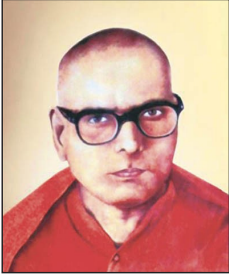
केले
नाही, तर
विद्यार्थ्यांमधील
अस्वस्थता संपूर्ण
देशात पसरू शकते
आणि याची सुरुवात
झालेली दिसत आहे. शाळा
आणि महाविद्यालयांमधून
होणारे शोषण व अत्याचार
यासाठी Gen Alpha ही पिढी
रस्त्यावर उतरली असून तीने
याविरोधात आवाज उठवण्यास
सुरुवात केलेली आहे. "जिकडे-
तिकडे अस्वस्थता चोहीकडे", असे
हथ्य संपूर्ण देशात दिसत आहे. ही
अस्वस्थता राष्ट्राला हानी पोहोचवू
शकते. सरकारने याकडे दुर्लक्ष करून
चालणार नाही.

विद्यार्थ्यांमधील अस्वस्थता
भविष्याची पिढी नैराश्यावादी
कमकुवत करणे होईल आणि
खालच्या स्तरावर जाईल.
ही देशाचे (कोणत्याही)
असतात असे म्हटल्या
देशाचं भविष्य आहे.

निजामशाही उखडणाऱ्या 'फकिरा'ची कथा!

स्वामी रामानंद तीर्थ यांची ओळख मराठावाड्याचे मुक्तिदाते अशी आहे. पण ते केवळ मराठावाड्याचेच नव्हे तर ते पूर्ण हैदराबाद संस्थानचे मुक्तिदाते होते. त्यांनी हैदराबाद संस्थान केवळ निजामाच्या जाचातून मुक्तच केले नाही तर नव्या राज्याची दिशा कशी असावी, हे देखील त्यांनी दाखवून दिलेले होते. त्यांनी अनेक नेते घडवले. गोविंदभाई श्रॉफ, बाबासाहेब पंरॉजे, आ. कृ. वाघमारे, अनंत भालेराव, दिगंबरराव बिंदू या नेत्यांचे नेतृत्व त्यांनी केलेले होते. इतकंच नव्हे तर भारताचे माजी पंतप्रधान पी. व्ही. नरसिंहराव हे देखील त्यांचेच शिष्य होते. नरहर कुरुंदकराना देखील त्यांनीची पील्सफ कॉलेजमध्ये प्राध्यापक म्हणून नियुक्त केलेले होते. स्वामीजी हे उत्तम नेते होते यात शंकाच नाही पण त्याच बरोबर त्यांनी नवे नेतृत्व समोर यावं म्हणून देखील काम केले. १५ ऑगस्ट १९४७ ला जेव्हा भारत स्वतंत्र झाला त्याच दिवशी त्यांना अटक झाली होती. पूर्ण देश स्वातंत्र्याचा उत्सव साजरा करत होता. पण भारताचा अंदाजे सव्या दोन लाख स्वेअर किमी भाग अद्याप पारतंत्र्यात होता. इतकंच नाही तर इंग्रजांनाही लाजवेल अशा जुलमाखाली होता. त्या जुलमाविरोधात एक संस्थाशी आपले दंड थोपटून उभारून घेतो, पण त्यापूर्वी त्यांनी जीवून कसं होतं? ३ ऑक्टोबर १९०३ ला विजापूर जिल्ह्यातील सिंदगी येथे भवानराव खेडगीकर यांच्या घरात व्यंकटेशचा जन्म झाला. पुढे संन्यास घेतल्यावर त्यांचं नाव स्वामी रामानंद तीर्थ झालं. सोलापूर, अंमळनेर आणि पुणे येथे शिक्षण घेतल्यानंतर त्यांनी समाजासाठी काही कार्याचं ठरवले. त्यातूनच ते कामगार नेते ना. म. जोशी यांचे खासगी सचिव बनले. पुढे त्यांनी ही नोकरी सोडली आणि हिप्परगा गाठले. तुळजापूर तालुक्यात हिप्परगा येथे अंतरावर कुलकर्णी यांनी एक शाळा काढली होती. पुढे ही शाळा मुक्तिलढ्याचं एक केंद्र बनली. काही वर्षांनंतर त्यांनी हिप्परगा सोडलं आणि अंबाजोगाई येथे योगेश्वरी विद्यालयाची स्थापना केली. निजामाच्या काळात उर्दू शाळांव्यतिरिक्त इतर शाळांना परवानगी मिळणे देखील अशक्यप्राय गोष्ट होते. निजामाचा शाळाचालकना जाचही असे. अशा कीटणी परिस्थितीमध्ये स्वामीजींनी ही शाळा चालवली. हे सर्व करत असताना त्यांच्या डोक्यात स्वातंत्र्याचा विचार घोळत होता. पण त्यासाठी योग्य संधी सापडत नव्हती. १९३७ साली परतूर येथे स्वातंत्र्याची अस असणऱ्या लोकांचं संमेलन भरलं. या संमेलनाला महाराष्ट्र परिषद असें म्हटलं गेलं. याच ठिकाणी पहिल्यांदा त्यांची ओळख गोविंदभाई श्रॉफ यांच्याशी झाली. दुसऱ्याच वर्षी लातूर येथे महाराष्ट्र परिषदेचं अधिवेशन झालं. त्यामध्ये ते सरचिटणीस झाले. स्वामीजींनी पूर्णवेळ राजकारणात येऊन संघटनेचं काम करवं अशी इच्छा सर्वांनी व्यक्त केली आणि १९३८ मध्ये त्यांचा राजकारणात प्रवेश झाला. देशात काँग्रेसची

स्थापना होऊन ५० वर्ष उलटली होती. पण हैदराबाद संस्थानमध्ये काँग्रेसला परवानगी नव्हती. स्टेट काँग्रेसची स्थापना झाली असं घोषित करून सत्याग्रह करू अशी योजना स्वामीजी आणि त्यांच्या सहकार्यांनी केली होती. त्यानुसार स्टेट काँग्रेसची स्थापना झाल्याचं घोषित करण्यात आलं. वेगवेगळ्या तुकड्यांमध्ये नेत्यांनी सत्याग्रह केला. एका तुकडीत स्वामीजी आणि या सत्याग्रहानंतर त्यांना अडक झाली. रानवणी चंचलगुडा तुरुंगात करण्यात आले. मध्ये स्वामीजींना सोडण्यात आलं. ते भेटण्यासाठी सेवाग्रामला गेले. भेटण्यावर त्यांनी सांगितले अनेक कार्यकर्ते तुरुंगात आहेत. केसाठी तुरुंगाची परवानगी मला मक्तेलेशाचा मार्ग राजकारणासाठी नसतो.' असं गांधीजी म्हणत त्यामुळे तुरुंगाची परवानगी नाकारली. स्वामीजींना विचारलं की 'तुम्ही अहिंसा राननिष्ठा म्हणून स्वीकारलं आहे का. परिस्थितीमध्ये अहिंसा त्यागणार नाहीत तत्वावर तुमची अडक श्रद्धा आहे का? पडलात कुणीही तुमच्या मदतीला नलं नाही तरी तुम्ही याच तत्वावर कायम ' स्वामीजी सांगतात 'या प्रश्नाचं उत्तर गांधीजींना मला रात्रीचा वेळ दिला होता. मला देखील मनात इतकी उलथापालथ होती की यावेळी झाली.' दुसऱ्या दिवशी कडे गेले आणि त्यांनी सांगितलं 'मी म्हापरा राजकीय धोरण समजत होतो पण तत्वावर कायदा जीवननिष्ठा म्हणून स्वीकार ' असं म्हणून ते गांधीजींच्या पाया पडले. त्यांना आशीर्वाद दिला आणि आणखी प माझ्याजवळ थांबा असं सांगितलं. या धीजींच्या सहवास लाभला. त्याच बरोबर पद्धती समजली. आंदोलनाची दिशा असं स्वामीजी नमूद करतात. जमााच्या पाठिंब्याने तयार झालेल्या स्टेटनेची मुळं घट्ट रोवायला सुरुवात भालेरावांनी इत्तेहादचा उल्लेख षवलेली' असा केला आहे. रझाकारांचे बाढत गेले तसा त्यांचा प्रतिकार ी गोविंदभाई आणि बाबासाहेब परांजपे चात तरुणांचे गट तयार करण्यात आले. गट गावात गस्त घालत, संरक्षण देत, रोरोधात लढत. रझाकारांविरोधात का शब्द काढत नसत. त्यांच्या ते ह अत्याचार चालत। त्यामुळे लोकांना याच आधार होता. हैदराबादच्या लढ्याचं ता महात्मा गांधींनी स्वातंत्र्यसैनिकांना साठी शस्त्र बाळगण्याची परवानगी काँग्रेसकारकांना शस्त्र पुरवणं त्यांना ण्याचं प्रशिक्षण देणं ही सर्व कामे परांजपे यांच्याकडे होते.

क्रीडापटूंकडून मार्केटिंगचे प्रेरणादायी धडे

मार्केटिंग हा अनेक आयाम असलेला विषय आहे. त्यात विक्रीबरोबरच क्रीडाक्षेत्रातील गुण, शिस्त आणि नैतिक व्यावसायिक दृष्टिकोन यांचाही समावेश होतो. महान व्यक्तिमत्त्वांचे आणि व्यावसायिकांचे जीवन बाराऊने पाहिले, तर या लोकांनी व्यवसायाशी केवळ कठोर परिश्रम, शिस्त आणि सातत्यानेच नव्हे, तर जिद्द, प्रामाणिकपणा आणि समर्पणाच्या भावनेनेही व्यवहार केला असल्याचे जाणवते. क्रीडापटू आणि सामान्य व्यक्ती यांच्यातील फरक पाहिला, तर क्रीडापटूंकडून अनेक मौल्यवान गुण शिकता येतात – परिस्थिती कठीण असतानाही हार न मानणे, खेळाकडे सकारात्मक दृष्टिकोन ठेवणे, सातत्याने

बाजारपेठेतील अपेक्षित मागणी किती आहे? उत्पादनाची गुणवत्ता कोणत्या स्तराची असावी?

ग्राहकांपर्यंत उत्पादन किती वेळात पोहोचवता येईल?

कच्चा माल सहज उपलब्ध आहे का?

मनुष्यबळ किती लागेल?

उत्पादनाची किंमत किती असावी?

आर्थिकदृष्ट्या हा प्रकल्प व्यवहार्य आहे का? या सर्व बाबींचा विचार केल्यानंतरच उत्पादन बाजारात आणले पाहिजे.

क्रीडापटूंकडून मिळणारा धडा

एखादा क्रीडापटू प्रत्येक सामन्यापूर्वी प्रतिस्पर्ध्याचा अभ्यास करतो. उदाहरणार्थ सचिन तेंडुलकर प्रत्येक स्पर्धा, प्रत्येक सामना आणि

नितीन बक्षी
अकोला

महानत करण आणि एका ध्येयासाठी
पूर्णपणे समर्पित राहणे.

मार्केटिंगमध्येही हेच गुण अत्यंत महत्त्वाचे
आहेत. क्रीडाक्षेत्रातील या गुणांचा
व्यावसायिक क्षेत्रात उपयोग केल्यास
आजच्या मार्केटर्सना तसेच भविष्यातील
व्यावसायिकांना निश्चित फायदा होऊ
शकतो. या लेखात मार्केटिंगच्या काही
मूलभूत तत्त्वांचा आणि क्रीडापटूंच्या
कामगिरीतून यातून मिळणाऱ्या
शिकवणीचा विचार केला आहे. या
तत्त्वांचा आधार मार्केटिंग क्षेत्रातील
प्रसिद्ध तज्ज्ञ Philip Kotler यांच्या
विचारांवर आहे.

8. Market Analysis
बाजारपेठेचे विश्लेषण

मार्केटिंगमधील सर्वात पहिली आणि
अत्यंत महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे बाजारपेठेचे
सखोल विश्लेषण करणे.

कोणतीही बाजारपेठ समजून न घेता
किंवा तिचे सखोल विश्लेषण न करता
उत्पादन बाजारात आणण्याचा विचारही
करता कामा नये. उत्पादन बाजारात
आणण्यापूर्वी अनेक बाबींचा विचार
करावा लागतो उत्पादनाचा उद्देश काय
आहे? बाजारपेठेचा आकार किती आहे?
ग्राहकांच्या गरजा काय
आहाम?

प्रत्येक गोलंदाजाचा अभ्यास करून मैदानात उतरत असे. सामान्यातील परिस्थिती, प्रतिस्पर्धांची ताकद-मजबुत बाजू आणि स्वतःची तयारी यांचा तो गंभीरपणे विचार करत असे. यातून मार्केटिंग करणाऱ्यांनीही शिकावे की कोणत्याही परिस्थितीचा पूर्ण अभ्यास केल्याशिवाय निर्णय घेऊ नये.

खेळाडू जसा प्रतिस्पर्धाचा अभ्यास करून मैदानात उतरतो, त्याचप्रमाणे कारकटंरने बाजारपेठेचा सखोल अभ्यास करूनच उत्पादन बाजारात आणावे.

२. Product Designing
उत्पादनाची रचना

बाजारपेठेचा अभ्यास केल्यानंतर पुढचा टप्पा म्हणजे ग्राहकांच्या गरजा पूर्ण करणाऱ्या उत्पादनाची रचना करणे. उत्पादन असे असावे की ते ग्राहकाला अपेक्षित समाधान देईल.

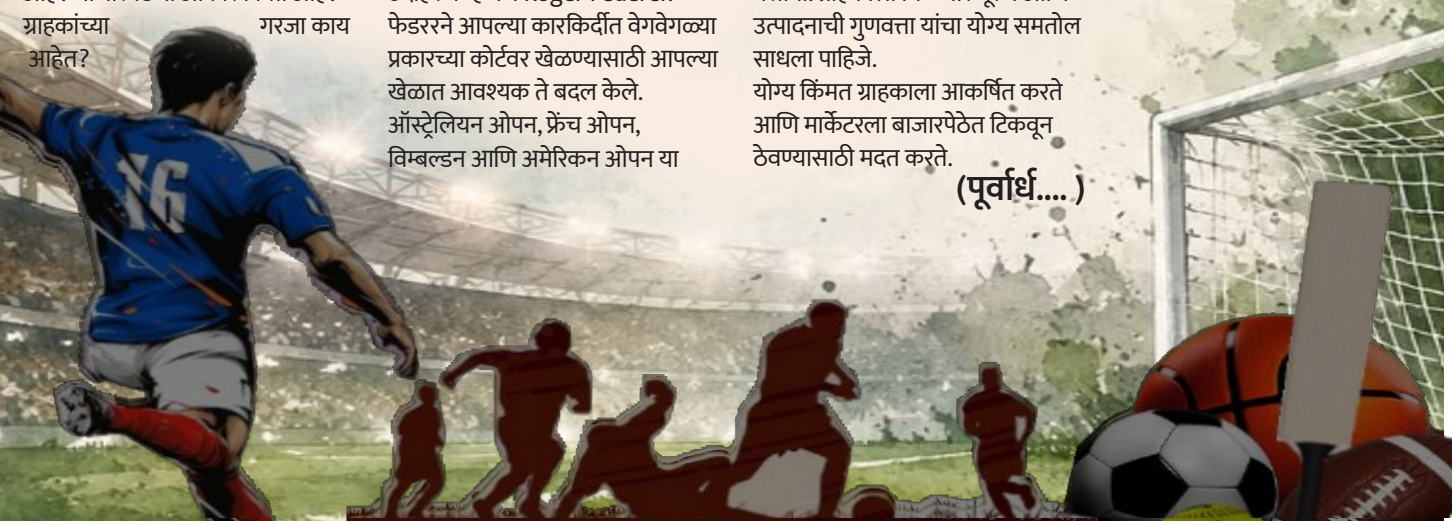
यासाठी क्रीडाक्षेत्रातील एक उत्कृष्ट उदाहरण म्हणजे Roger Federer. फेडररने आपल्या कारकिर्दीत वेगवेगळ्या प्रकारच्या कोर्टवर खेळण्यासाठी आपल्या खेळात आवश्यक ते बदल केले.

ऑस्ट्रेलियन ओपन, फ्रेंच ओपन, विम्बल्डन आणि अमेरिकन ओपन या

वेगवेगळ्या स्पर्धासाठी कोर्टच्या स्वरूपानुसार त्याच्या खेळाची शैली बदलत असे. म्हणजेच परिस्थितीनुसार उत्पादनात किंवा त्याच्या वापरात आवश्यक बदल करण्याची तयारी असणे आवश्यक आहे. ग्राहकांच्या गरजेनुसार उत्पादन तयार करताना केवळ ग्राहकाला जे हवे आहे तेवढेच देणे पुरेसे नाही; त्यापेक्षा काहीतरी अधिक मूल्य देणारे उत्पादन तयार करण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. ग्राहकांच्या गरजा समजून घेऊन, त्यावर सातत्याने विचार करून आणि नवीन कल्पना स्वीकारून फेडरलसारखीच “situation-based” रणनीती मार्केटिंगमध्ये वापरता येते.

३. Product Pricing
उत्पादनाची किंमत
निश्चित करणे
बाजारपेठेच्या गरजेनुसार
उत्पादनाची रचना झाल्यानंतर
पुढच्या महत्वाचा प्रश्न असतो—त्याची
किंमत किती ठेवायची?
क्रीडाक्षेत्रातील बांगले खेळाडू केवळ पैसा
किंवा प्रसिद्धीसाठी खेळत नाहीत.
यांच्यासाठी खेळातील जिंकण्याची
प्रेरणा, खेळावद्दलची आवड आणि
सर्वोत्तम कामगिरी करण्याची इच्छा
महत्वाची असते.
Tiger Woods याचे एक उदाहरण आहे.
त्याने गोल्फमध्ये दीर्घकाळ उत्कृष्ट
कामगिरी केली. अनेक अडचणी आणि
दुखापतींचा सामना करूनही त्याने पुन्हा
मैदानावर पुनरागमन केले. २०११ मध्ये तो
काही काळ खेळापासून दूर राहिला आणि
त्यानंतर पुन्हा परतला. त्याच्या
पुनरागमनामागे केवळ पैसा किंवा प्रसिद्धी
नव्हती; सर्वोत्तम कामगिरी करण्याची
त्याची जिद्द महत्वाची होती.
त्याचप्रमाणे उत्पादनाची किंमत निश्चित
करताना केवळ तात्काळ नफा हा उद्देश
नसावा. ग्राहकाला मिळणारे मूल्य आणि
उत्पादनाची गुणवत्ता यांचा योग्य समतोल
साधला पाहिजे.
योग्य किंमत ग्राहकाला आकर्षित करते
आणि माटेकटल बाजारपेठेत टिकवून
ठेवण्यासाठी मदत करते.

(पूर्वार्ध....)

दुष्काळात मुलींनी जावे कुठे

50 वर्षे जुन्या इमारतीमुळे लेडी हार्डिंग महिला वसतिगृह रिकामे करण्याचे आदेश

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला : एकीकडे जिल्ह्यात दुष्काळी परिस्थितीमुळे विद्यार्थिनी आणि त्यांच्या कुटुंबीयांसमोर आर्थिक संकट उभे असताना, दुसरीकडे लेडी हार्डिंग महिला वसतिगृहातील RANM विद्यार्थिनींना वसतिगृह खाली करण्याचे आदेश देण्यात आल्याने त्यांच्या निवासाचा गंभीर प्रश्न निर्माण झाला आहे. तब्बल ५० वर्षे पूर्ण झालेल्या या इमारतीबाबत प्रशासनाकडून आतापर्यंत तीन वेळा वसतिगृह रिकामे करण्याचे आदेश देण्यात आल्याची माहिती आहे. लेडी हार्डिंग महिला वसतिगृहाच्या इमारतीला ५० वर्षे पूर्ण

झाल्याने तिच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न उपस्थित करण्यात आला आहे. त्यामुळे विद्यार्थिनींच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने वसतिगृह खाली करण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत. मात्र, वसतिगृह रिकामे करण्यापूर्वी विद्यार्थिनींसाठी पर्यायी व्यवस्था कुठे आहे? असा सवाल आता उपस्थित होत आहे. RANM अभ्यासक्रमासाठी विविध भागांतून मुली अकोल्यात शिक्षणासाठी येतात.

आर्थिकदृष्ट्या सर्वांना स्वतंत्रपणे खोली घेऊन राहणे शक्य नसते. अशा परिस्थितीत वसतिगृहच बंद अथवा रिकामे करण्यात आल्यास विद्यार्थिनींच्या शिक्षणावर परिणाम होण्याची शक्यता आहे. विशेष म्हणजे जिल्ह्यात सध्या पावसातील खंड आणि वाढत्या खर्चामुळे ग्रामीण भागातील कुटुंबांवर आर्थिक ताण आहे. अशा परिस्थितीत मुलींना वसतिगृहातून बाहेर

तीन आदेश, मात्र पर्यायी व्यवस्थेचे काय?

» इमारत जुनी असल्याने वसतिगृह खाली करण्याचे आदेश तीन वेळा देण्यात आल्याचे सांगण्यात येत आहे. मात्र, आदेश देण्यापेक्षा पुढे जाऊन विद्यार्थिनींच्या निवासाची कायमस्वरूपी पर्यायी व्यवस्था करण्यात आली आहे का, हा महत्वाचा प्रश्न आहे. इमारत धोकादायक असेल तर मुलींच्या सुरक्षिततेची तडजोड नको; पण सुरक्षित पर्यायांशिवाय वसतिगृह खाली करण्याचा निर्णयही विद्यार्थिनींसाठी संकट वाढवणारा ठरू शकतो.

प्रशासनासमोर दुहेरी आव्हान

» एकीकडे जुन्या इमारतीमुळे विद्यार्थिनींच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न, तर दुसरीकडे वसतिगृह रिकामे केल्यानंतर त्यांच्या निवासाचा प्रश्न, अशी दुहेरी परिस्थिती निर्माण झाली आहे. त्यामुळे प्रशासनाने पर्यायी वसतिगृहाची व्यवस्था, इमारतीच्या सुरक्षिततेबाबतचा तांत्रिक अहवाल आणि विद्यार्थिनींच्या पुढील शिक्षणाची व्यवस्था याबाबत स्पष्ट भूमिका जाहीर करण्याची गरज आहे.

काढण्यापूर्वी पर्यायी सुरक्षित निवासाची व्यवस्था करणे प्रशासनाची जबाबदारी नाही का? असा प्रश्न पालकांकडून उपस्थित होण्याची शक्यता आहे.

एसपी बंगल्याच्या परिसराला अतिक्रमणाचा विळखा, कारवाई कधी?

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला: शहरात अतिक्रमणा विरोधात महापालिकेकडून वेळोवेळी कारवाई केली जाते. मात्र, एसपी बंगल्यालगतच्या परिसरात रस्त्याच्या कडेला विविध विक्रेत्यांकडून जागेचा वापर केला जात असल्याचा मुद्दा समोर आला आहे. त्यामुळे सर्वसामान्य भागातील अतिक्रमणावर कारवाई होत असेल, तर या परिसरात कारवाई कधी होणार, असा सवाल उपस्थित होत आहे. अकोला शहरातील अतिक्रमणाचा प्रश्न पुन्हा एकदा चर्चेत आला आहे...

शहरातील विविध भागांमध्ये महापालिकेकडून अतिक्रमण हटाव मोहीम राबवली जाते. रस्त्याच्या कडेला किंवा सार्वजनिक जागेवर व्यवसाय करणाऱ्या विक्रेत्यांवर कारवाई केली जाते. मात्र, एसपी बंगल्याच्या बाजूच्या परिसरातही रस्त्यालगत विविध प्रकारचे अतिक्रमण असल्याचे चित्र दिसून येत आहे. या परिसरात झाडे विक्रेते, कुंड्या विक्रेते तसेच लहान मुलांची खेळणी विकणारे व्यावसायिक रस्त्यालगत जागेचा वापर करत असल्याचे दिसते. त्यामुळे वाहतुकीला अडथळा निर्माण होतोय का, सार्वजनिक जागेचा

वापर नियमानुसार होतोय का, हा प्रश्न उपस्थित झाला आहे. विशेष म्हणजे, शहराच्या इतर भागांमध्ये अतिक्रमण हटवण्यासाठी महापालिकेकडून कारवाई केली जाते. मग एसपी बंगल्यालगतच्या या परिसरातील अतिक्रमणाकडे प्रशासनाचे लक्ष का जात नाही? नियम सर्वांसाठी समान असतील, तर या ठिकाणीही संबंधित विभागाकडून पाहणी करून आवश्यक ती कारवाई केली जाणार का? या अतिक्रमणाला नेमकं अभय कोणाचं? हा सवाल आता नागरिकांकडून उपस्थित केला जात आहे.

जिल्ह्यात पावसाने ओढ दिली नदीपात्र कोरडेठण्ण

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला. जिल्ह्यात यंदा पावसाचे प्रमाण अत्यल्प राहिल्याने त्याचा थेट परिणाम नदी-नाले आणि जलस्रोतांवर दिसून येत आहे. अनेक ठिकाणी नदीपात्र अक्षरशः कोरडे पडले असून, पाण्याऐवजी केवळ ठिकठिकाणी डबकी शिल्लक राहिली आहेत. त्यामुळे शेतीसाठी पाण्याची चिंता वाढली असून, जनावरांच्या पिण्याच्या पाण्याचाही प्रश्न गंभीर बनला आहे.

परिस्थितीचे विदारक चित्र समोर आले आहे. यंदा पावसाचे प्रमाण अत्यल्प राहिल्याने नदीपात्रातील पाणीसाठा झपाट्याने कमी झाला असून, अनेक ठिकाणी संपूर्ण नदीपात्र कोरडे पडले आहे. विस्तीर्ण नदीपात्रात आता केवळ ठिकठिकाणी पाण्याची डबकी दिसत आहेत. पिण्याच्या पाण्यासह गुरांच्या

पाण्याचा प्रश्नही गंभीर होण्याची चिन्हे आहेत. नदीतील पाणी कमी झाल्याने परिसरातील जलस्रोतांवरही त्याचा परिणाम जाणवत आहे. याचा थेट फटका शेतीला बसण्याची शक्यता असून, आगामी काळात सिंचनासाठी पाणी उपलब्ध होणार की नाही, याची चिंता शेतकऱ्यांना सतावत आहे.

उन्हाचा तडाखा वाढला तापमानाचा पारा 39.9 अंशांवर

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला: शहर आणि परिसरात पुन्हा एकदा उन्हाचा कडाका जाणवू लागला आहे. तापमानात सातत्याने वाढ होत असून शुक्रवारी अकोल्याचा कमाल पारा तब्बल ३९.९ अंश सेल्सिअसवर पोहोचला. त्यामुळे सकाळपासूनच वातावरणात उष्णतेची तीव्रता जाणवत असून दुपारच्या वेळी नागरिकांना अक्षरशः उन्हाच्या झळांचा सामना करावा लागत आहे.

सकाळपासूनच जाणवू लागली उष्णतेची तीव्रता

उन्हाचा तडाखा चांगलाच वाढला आहे. तापमानात सातत्याने वाढ होत असल्याने

नागरिकांच्या दैनंदिन जीवनावर त्याचा परिणाम जाणवत आहे. शुक्रवारी अकोल्याचे कमाल

दुपारच्या वेळी घराबाहेर पडणाऱ्या नागरिकांना उकाड्याचा मोठा सामना करावा लागत आहे. दरम्यान, शुक्रवारी कमाल तापमान ३७ अंशांच्या पुढे गेले असून, आगामी दिवसांत तापमानात आणखी चढ-उतार होण्याची शक्यता वर्तवण्यात आली आहे. त्यामुळे अकोलेकरांनी दुपारच्या कडक उन्हात अनावश्यक बाहेर पडणे टाळण्यासोबतच उष्णतेपासून बचावासाठी आवश्यक ती काळजी घेणे गरजेचे आहे.

ऑक्टोबर हीटचा तूर-कपाशीला फटका पिकांना पाण्याची गरज वाढली

पावसाचा खंड, जमिनीतील ओलावा कमी शेतकऱ्यांच्या खर्चात वाढ

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला: जिल्ह्यात खरीप हंगामाच्या अखेरच्या टप्प्यात तूर आणि कपाशीसमोर पावसाच्या खंडासोबतच वाढत्या उष्णतेचे आव्हान निर्माण झाले आहे. जमिनीतील ओलावा कमी होत असल्याने पिकांना पाणी देण्याची गरज वाढली आहे. मात्र, स्वतःची सिंचन व्यवस्था नसलेल्या शेतकऱ्यांना पाणी विकत घेऊन पीक वाचवावे लागत असल्याने उत्पादन खर्चातही भर पडत आहे. अकोला जिल्ह्यात खरीप हंगामाच्या सुरुवातीपासूनच पावसाची अनिश्चितता कायम राहिली. काही भागांत अतिवृष्टीचा फटका बसला,

तर काही ठिकाणी पावसाने घेतलेल्या मोठ्या खंडामुळे पिकांच्या वाढीवर परिणाम झाला. आता ऑक्टोबरच्या सुरुवातीला वाढलेल्या उष्णतेमुळे शेतातील जमिनीतील ओलावा झपाट्याने कमी होत आहे. याचा परिणाम विशेषतः तूर आणि कपाशीच्या पिकांवर जाणवत आहे. सोयाबीनच्या नुकसानीनंतर अनेक शेतकऱ्यांची आशा आता तूर आणि कपाशीच्या उत्पादनावर आहे. मात्र, पिकांना आवश्यक वेळी पाऊस न मिळाल्याने उत्पादनावर परिणाम होण्याची चिंता शेतकऱ्यांना आहे. विशेषतः हलक्या जमिनीतील पिकांना पाण्याची गरज अधिक भासत आहे. दरम्यान, ज्यांच्याकडे

विहीर किंवा कूपनलिकेसारखी स्वतःची सिंचन व्यवस्था नाही, अशा शेतकऱ्यांना पाणी विकत घेऊन पिकांना देण्याची वेळ आली आहे. काही ठिकाणी सिंचनासाठी दररोज सुमारे १ हजार ५०० रुपयांपर्यंत खर्च होत असल्याचे सांगितले जात आहे. आर्थिक खरीप हंगामातील नुकसानीमुळे आर्थिक

गणित बिघडलेले असताना, आता पीक वाचवण्यासाठी करावा लागणारा अतिरिक्त सिंचन खर्च शेतकऱ्यांसाठी नवे आव्हान ठरत आहे. पुढील काळात पावसाने पुन्हा हजेरी लावली नाही, तर तूर आणि कपाशीच्या उत्पादनावर परिणाम होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे जिल्ह्यातील पीक परिस्थितीचा प्रशासनाने आढावा घेऊन आवश्यक उपाययोजना कराव्यात, अशी अपेक्षा शेतकऱ्यांकडून व्यक्त होत आहे. पावसाचा खंड, वाढती उष्णता आणि वाढता सिंचन खर्च... खरीप हंगामाच्या शेवटच्या टप्प्यात शेतकऱ्यांसमोर आता पीक वाचवण्याचे नवे आव्हान उभे राहिले आहे.

बोरगाव मंजु येथे रोग निदान शिबीर

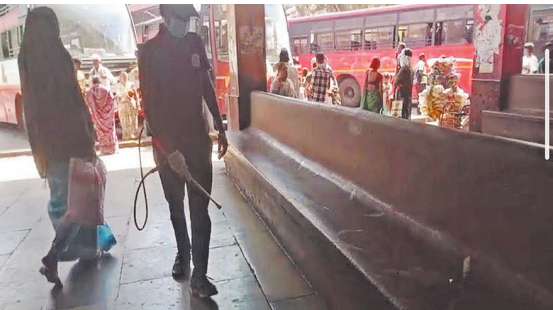
बोरगाव मंजु: येथे डॉ. एम. एस. गावडे यांचे स्मृतीदिन प्रित्यर्थ 4 ऑक्टोबर रविवारी सकाळी 9 ते दुपारी 12 वा पर्यंत 'डॉ एम एस गावडे स्मृती दवाखाना सोपीनाथ महाराज मंदिर' येथे मोफत भव्य रोग निदान व उपचार शिबिराचे आयोजन करण्यात आले असून या शिबिरात डॉ. राम देवळे छाती दमा रोग व क्षय रोग तज्ञ, डॉ. अंकुश तोष्णीवाल, हृदय व डायबीटिज रोग तज्ञ डॉ. शिवानी तातीया चर्म रोग तज्ञ, डॉ. दुर्गा तोष्णीवाल दंत रोग तज्ञ, डॉ. प्रकाश मेठांगे, डॉ. सुशांत लड्डा अस्थीरोग तज्ञ, डॉ. पौर्णिमा ओळंबे न्युरो फिजीओथेरपीस्ट, डॉ. मोरखडे नेत्रतंत्रज्ञ, डॉ. मनोहर घुगे, डॉ. शुभम चहाटे जनरल फीजीशियन, हे तज्ञ डॉक्टर्स आपली सेवा प्रधान करतील तसेच सत्य साई सेवा संघटना अकोला जिल्हा द्वारे मोफत नेत्र तपासणी करून औषधी वितरण करण्यात येईल.

अकोला नवीन बसस्थानकात एकीकडे जंतुनाशक फवारणी

दुसरीकडे मोकाट कुत्र्यांचा वावर

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला : नवीन बसस्थानक परिसरात एकीकडे प्रशासनाकडून जंतुनाशक फवारणी करून स्वच्छतेवर भर दिला जात असताना, दुसरीकडे याच परिसरात मोकाट कुत्र्यांचा मोठ्या प्रमाणात वावर असल्याचे चित्र दिसून येत आहे. प्रवाशांसाठी असलेल्या बसण्याच्या जागांवरही कुत्रे ठाण मांडून बसलेले दिसत असल्याने प्रवाशांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न निर्माण झाला आहे. बसस्थानकात दररोज मोठ्या संख्येने नागरिक,

महिला, लहान मुले आणि ज्येष्ठ प्रवासी ये-जा करतात. अशा परिस्थितीत मोकाट कुत्र्यांमुळे नागरिकांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण होत आहे. कुत्र्यांच्या संपर्कामुळे चावा किंवा इतर माध्यमातून संसर्गाचा धोका

निर्माण होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. त्यामुळे केवळ जंतुनाशक फवारणी न करता मोकाट कुत्र्यांच्या समस्येवरही प्रशासनाने ठोस उपाययोजना करावी, अशी मागणी प्रवाशांकडून होत आहे.

आर्थिक मदतीसाठी कागदपत्रे गोळा करताना शेतकऱ्यांच्या नाकी नऊ

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला : राज्य सरकारकडून राज्यात दुष्काळ जाहीर करण्यात आला असला, तरी शेतकऱ्यांच्या हाती मदत मिळण्यापूर्वीच संकटग्रस्त शेतकऱ्यांना आर्थिक भुर्दंड आणि अडचणींचा सामना करावा लागत आहे. खरीप हंगाम पावसाअभावी हातातून गेल्याने आर्थिक आणि

रंगीत फोटोसाठी सुद्धा शेतकऱ्यांची अडवणूक
काही गावांमध्ये अधिकाऱ्यांकडून नुकसानीचे 'जिओ टॅगिंग' लोकेशन असलेल्या रंगीत फोटोच्या प्रति या पंचनामा फॉर्मला जोडून देण्याची मागणी केली जात आहे. त्याद्वारे शेतकऱ्यांची एकप्रकारे अडवणूक सुरू आहे. हतबल शेतकऱ्याची फोटो मिळविण्यासाठी भर उन्हातान्हात ससेहोलपट सुरू आहे

संकटात सापडलेल्या शेतकऱ्यांना आता दुष्काळी मदतीच्या पंचनाम्यासाठी आवश्यक कागदपत्रे गोळा करताना पैसे

खर्च करावे लागत आहेत. त्यामुळे 'मदत मिळण्याआधीच खर्चाचा भार' अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे.

मदती आधीच शेतकऱ्यांच्या खिशाला झळ... रंगीत फोटोसाठी अडवणूक

कागदपत्रांसाठी शेतकऱ्यांना करावा लागत आहे खर्च
अकोला जिल्हा व तालुक्यातील अनेक गावांमध्ये सध्या पिकांच्या नुकसानीचे पंचनामे सुरू आहेत. त्यासाठी सात-बारा, आठ-अ उतारा, आधार कार्डची प्रत, फार्मर आयडी, पंचनामा फॉर्म यांसह विविध कागदपत्रांची आवश्यकता असून, ती गोळा करण्यासाठी शेतकऱ्यांची गावोगावी धावपळ सुरू आहे. आवश्यक कागदपत्रे मिळविण्यासाठी 'सीएससी' केंद्रांवर शेतकऱ्यांची मोठी गर्दी होत आहे. अनेक ठिकाणी सर्व्हर डाऊन व तांत्रिक अडचणींमुळे अनेकदा ऑनलाइन प्रक्रिया ठप्प होत आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांना तासनतास केंद्रांवर बसून राहावे लागत आहे. दुष्काळामुळे पिके करपल्याने आर्थिक मदतीची प्रतीक्षा करणाऱ्या शेतकऱ्यांना आता कागदपत्रांसाठीही प्रतीक्षाच करावी लागत असल्याचे चित्र आहे. दुष्काळामुळे आर्थिक परिस्थिती बिकट असतानाच पंचनाम्याच्या प्रक्रियेसाठी आवश्यक कागदपत्रे गोळा करण्यासाठी शेतकऱ्यांना खर्च करावा लागत आहे. एका पंचनाम्यासाठी साधारण १५० रुपये खर्च होत आहे आठ-अ, झेरॉक्स, इतर आवश्यक कागदपत्रे मिळविण्यावर शेतकऱ्यांना खर्च करावा लागत आहे. एका पंचनाम्यासाठी साधारणपणे १०० ते १५० रुपये खर्च होत आहे. सात-बारा, आठ-अ, झेरॉक्स, इतर कागदपत्रे आणि ऑनलाइन प्रक्रियेचा मिळून अतिरिक्त आर्थिक भार पडत आहे. त्यामुळे भरपाईची रक्कम मिळण्यापूर्वीच खिशाला कात्री लागल्याची भावना शेतकरी व्यक्त करीत आहेत.

सिग्नल बंद, वाहतुकीची कोंडी सुरू

सिंधी कॅम्प, नेहरू पार्कसह प्रमुख चौकांतील सिग्नल कुचकामी

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला: शहरातील प्रमुख चौकांमध्ये वाहतूक सुरळीत ठेवण्यासाठी उभारण्यात आलेल्या सिग्नल यंत्रणेतील अनेक सिग्नल लाईट बंद असल्याने वाहतुकीचा प्रश्न गंभीर होत आहे. विशेषतः सिंधी कॅम्प चौक आणि नेहरू पार्क चौकातील सिग्नल बंद असल्याने वाहनचालकांना अंदाजाने मार्ग काढावा लागत असून, चौकांमध्ये गोंधळाची परिस्थिती निर्माण होत आहे. शहरातील प्रमुख चौकांमध्ये दिवसभर वाहनांची मोठी वर्दळ असते. अशा ठिकाणी सिग्नल यंत्रणा कार्यरत नसल्यास कोणत्या दिशेच्या वाहनांना

प्रथम मार्ग द्यायचा, याबाबत वाहनचालकांमध्ये संभ्रम निर्माण होतो. परिणामी वाहतूक कोंडी होण्यासोबतच अपघाताचा धोका वाढण्याची शक्यता आहे. वाहतूक नियंत्रणासाठी लाखो रुपयांची यंत्रणा उभारली जात असताना ती नियमितपणे कार्यरत

ठेवण्याची जबाबदारी कोणाची, असा प्रश्न नागरिकांकडून उपस्थित होत आहे. सिग्नल लाईट बंद असतील तर त्यांची दुरुस्ती तातडीने का केली जात नाही, तसेच शहरातील किती सिग्नल सध्या पूर्ण क्षमतेने सुरू आहेत, याची माहिती प्रशासनाने स्पष्ट करण्याची गरज आहे.

